

De wanorde van het Midden-Oosten (2016) boekrecensie

Sieth Delhaas

Nieuwsbrief van WILPF, juli 2016

Esmeralda van Boon, Arabië is geen land. Achtergronden bij het nieuws over het Midden-Oosten; Uitgeverij Baarn, Amsterdam 2015, ISBN 978 94 92037 03 9, € 17,50

Tijdens de opkomende Arabische lente in 2010 kostte het me moeite om de ligging van al die naar voorjaar snakkende landen helder voor de geest te halen. Toen er oorlog losbrak waarbij sommige partijen zich zelfs tegen zichzelf keerden, er vluchtelingenstromen op gang kwamen die via de meest fantastische routes hun wensland probeerden te bereiken, kreeg ik een sterke behoefte aan een helder beeld van wie-tegen-wie en hoe het-ook-alweer-in-elkaar-zat toen ik nog aardrijkskundelessen kreeg. Of toen de dekolonisering van sommige van die gebieden haar beslag kreeg. Midden in die vragenbrei diende mijn bibliotheek zich aan met een boek met een titel die de oplossing belooft: *Arabië is geen land*.

Na lezing weet ik weer waar ik welk land kan vinden en hoe het zich de laatste vijftig jaar – soms verder terug – ontwikkelde en of het ook hoop op voortbestaan mag koesteren. Deze titel zou ik iedereen willen aanbevelen die onder dezelfde verwarring lijdt als ik een half jaar geleden.

Arabiste, Midden-Oosten-deskundige en verslaggeefster Esmeralda van Boon schreef het boek met de corrigerende titel en geeft daarin *achtergronden bij het nieuws over het Midden-Oosten*. Ik verraad nog een stukje van mijn volkomen niet op de hoogte zijn: maar liefst zestien landen bevolken het Midden-Oosten en al die landen samen bij elkaar maken Arabië.

Ik heb veel uit dit boek geleerd. Ik heb de dagen dat ik er mee bezig was mijn gloednieuwe atlas, die ik in 2012 als verjaarscadeau vroeg, in mijn woonkamer op de vloer gelegd om mijn vinger langs al die grenzen te trekken. Mijn oude atlas was niet meer opgewassen tegen al die midden-oostelijke lentekriebels en waar die veelal in resulteerden.

Wat vertelt Esmeralda van Boon over die zestien piepkleine en reuzegrote landen? Haar proloog vermeldt niet meer dan de lezer nodig heeft. Daarna brandt het los. Te beginnen met Irak. Waarom dit land als eerste? Geen idee. Ik denk omdat wij sinds de Golfoorlog zo langzamerhand de buik vol hebben van wat de bewoners van dit land sinds begin jaren tachtig van de voorbije eeuw te verduren hebben en hoe de besmetting om zich heen grijpt. Het patroon dat Van Boon bij de uitleg van verleden, ontwikkeling en heden bij dit land volgt, houdt ze aan bij de andere vijftien. Die duidelijkheid biedt een houvast in al die verschillende voor westerlingen vaak zo vreemde ontwikkelingen. Ik geef een opsomming van de feiten: naam van het land, omvang bevolking naar opgave van de VN, officiële taal, godsdienst, levensverwachting m/v, exportproduct(en). Elk land krijgt ongeveer tien pagina's. Israël en de

Palestijnse gebieden krijgen vier tekeningen naast de tekst. Daarop is te zien hoe vanaf 1946 het donkergrijze gebied van de Palestijnse bevolking via 1949, 1967 tot 2012 steeds lichtgrijzer werd en Israëliësch en dat er nu nog minimale donkergrijze vlekjes resten.

Het tweede land is Islamitische Staat. Ontstaan in Irak bij het vertrek van de Amerikaanse bezetters uit Irak. De geschatte grootte van de staat is tweeënhalf keer Nederland, grondgebied her en der, met frontlinies. Levensverwachting: onbekend. Exportproduct: olie. Verhelderend die ontstaansgeschiedenis. Veel van te leren in tijden van chaos en vluchtelingen.

Bij het één na laatste land Jemen zag ik die vrouw weer staan die op ons honderdjarige WILPF-jubileum vertelde over de oorlog in haar land. Toen zwom Jemen voor mij nog wat in het vage. Na lezing van dit boek weet ik weer waar het ligt en in de krant lees ik dat het er nog steeds oorlog is.